

Statenmededeling

Onderwerp

Corona Herstelaanpak Brabant

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De impact van de Coronacrisis op Brabant en de aanpak voor een herstel van Brabant op middellange en lange termijn

Aanleiding

De Coronacrisis houdt de wereld in de greep. Vanaf begin maart zitten we in Brabant in een intelligente lockdown. Onze provincie is stevig geraakt. In de eerste crisisfase hebben we als provincie een aantal maatregelen genomen. U bent hierover in een aantal separate statenmededelingen geïnformeerd. Intussen komen we langzaam uit de lockdown en gaan we richting een nieuwe fase.

In de nieuwe fase die nu aanbreekt zullen we ook ons als provincie opnieuw moeten oriënteren. Welke verantwoordelijkheid kan de provincie op zich nemen vanuit haar rol in de fase van herstel? Een fase waarin we afschalen in de crisisorganisatie, een samenleving van 1,5 meter inrichten en we langzaam weer vooruit kunnen kijken. We stellen vast dat Brabanders op dit moment het meest behoefte hebben aan perspectief. Juist perspectief is belangrijk voor:

- alle inwoners van Brabant, om de saamhorigheid, energie en motivatie te behouden om de periode van Coronamaatregelen te doorstaan.
- ondernemers die nog redelijk draaien, vastgoedeigenaren, kredietverstrekkers en beleggers om te blijven investeren.
- Voor consumenten om het vertrouwen terug te krijgen en te houden om geld in het zwaar getroffen Brabant uit te geven.

In deze mededeling schetsen we de aanpak voor herstel zoals GS deze de komende periode voor zich ziet.

Bevoegdheid

Vanuit uw controlerende taak kennis te nemen van de impact van Corona die we zien op onze provincie, de opgaven die daarmee op ons afkomen en de manier waarop we daarmee van onze uitvoerende rol omgaan op weg naar een spoedig herstel.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Kernboodschap*1. De impact van Corona is meerjarig*

We hebben te maken met een ongekende crisis die naar verwachting lang aanhoudt en meerjarig impact zal hebben. De Coronamaatregelen hebben ons economische en maatschappelijk systeem verstoord. Veel ondernemingen, organisaties en verenigingen liggen stil. Extra complicatie is ook dat Brabanders, zelfs binnen families, elkaar niet makkelijk kunnen bezoeken. Kenmerkend voor Corona is dat het niet gaat om unilaterale shock, met sterk lokale effecten, het gaat om een mondiale shock. De hele wereld heeft er hinder van en onze belangrijkste (internationale) partners maken een soortgelijke periode door.

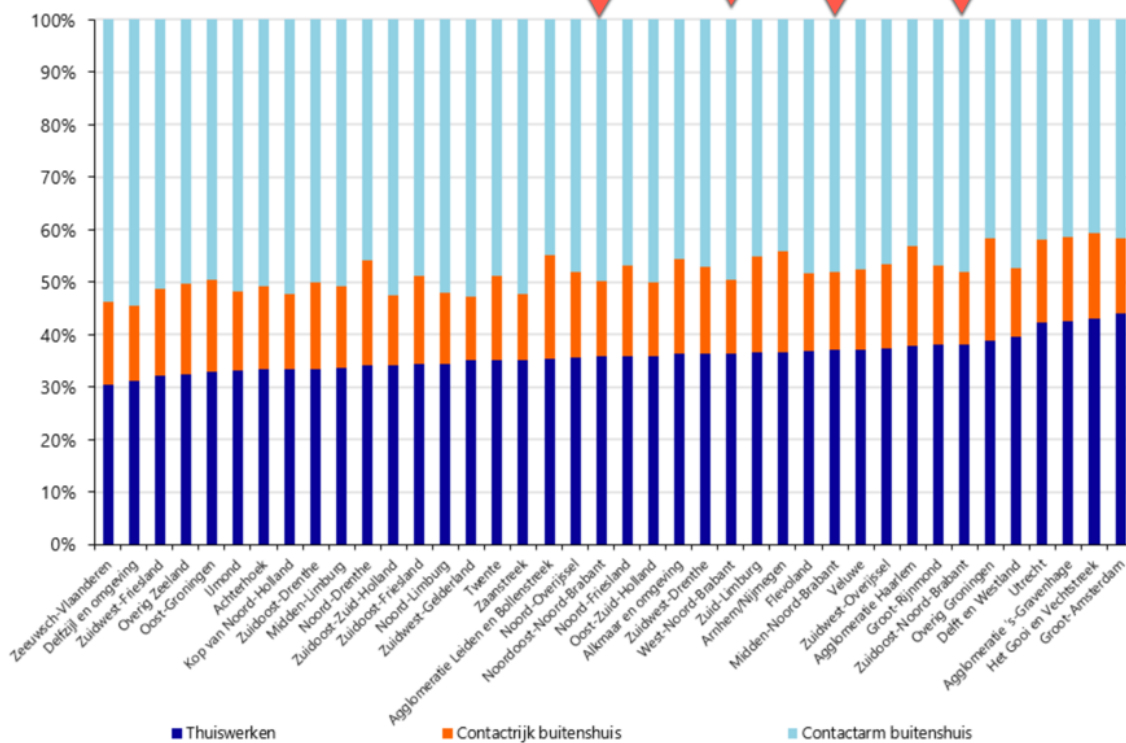
De impact die de maatregelen hebben is daarmee groot. De meest recente schatting van de Europese Commissie is dat we in Nederland rekening moeten houden met een economische krimp van -6,8%. Uiteraard speelt de duur van de periode een rol, evenals het verloop. De maatregelen zelf, in combinatie met de economische krimp, zorgt voor maatschappelijke onrust. Mensen raken meer dan gemiddeld in een isolement, kunnen minder makkelijk een beroep doen op hun omgeving voor hulp of krijgen te maken met onzekerheid, over hun thuissituatie, de arbeidsmarktpositie, het eigen inkomen of de eigen woonsituatie. De lockdown leidt tot meer stress en een ongezondere leefstijl. Uit onderzoek van Ipsos onder ongeveer duizend Nederlanders blijkt dat 38% van de respondenten zegt minder te bewegen en 35% ervaart meer stress (met name jongeren, 40%).

Gelukkig komen we nu in een nieuwe fase, een fase waar steeds meer mag. Aanvankelijk was de idee dat als de besmetting over is, het dagelijkse leven weer snel op gepakt kan worden. Intussen is duidelijk dat dit niet het geval zijn. Zolang we geen vaccin hebben, of geen behandeling die voorkomen dat een te groot beroep gedaan moet worden op zorgstelsel, zullen we een maatschappij hebben met 'de rem erop'. De anderhalve meter samenleving raakt economische sectoren en daarmee regio's in Nederland verschillend. De Rabobank heeft dit onderzocht, zie onderstaand figuur.¹ Vanwege de bovengemiddelde aanwezigheid van sectoren industrie, horeca en transport/handel, worden de Brabantse regio's zwaarder geraakt dan gemiddeld andere regio's in Nederland.

¹ <https://economie.rabobank.com/publicaties/2020/april/de-anderhalvemeter-economie-van-nederland-gemeten/>

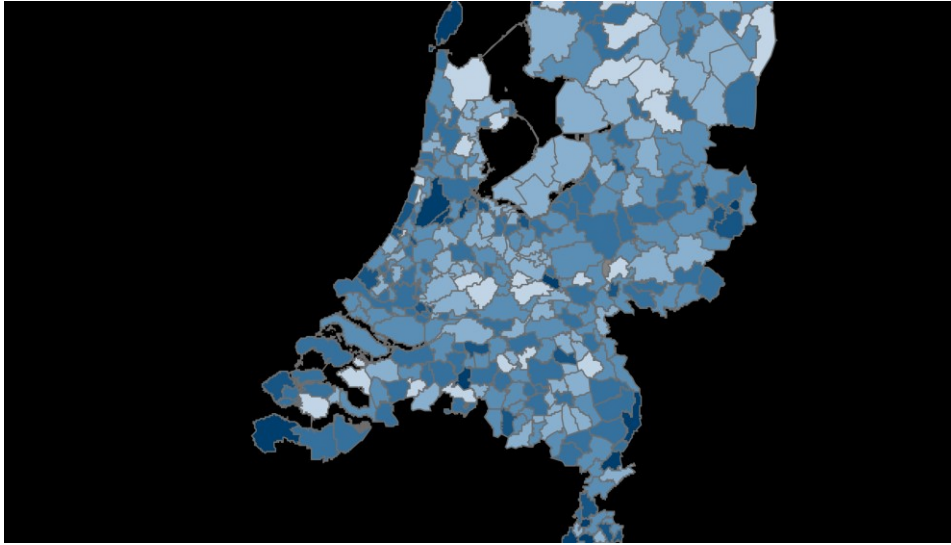
Figuur 2: Omvang van de anderhalvemeterconomie per regio en uitgesplitst naar thuiswerk- en

buitenshuiswerkeconomie

Tegelijk geldt dat binnen sectoren niet alle bedrijven even zwaar getroffen worden. Er zijn ook sectoren die profiteren, zoals telecombedrijven, supermarkten, bouwmarkten en thuisbezorgwinkels. En bedrijven die snel hebben kunnen omschakelen. Andere sectoren worden bovenmatig geraakt, de horeca, de evenementenindustrie, de vrije tijd sector en de contactberoepen. Omdat omzetten teruglopen of zelfs stilvallen, krijgen ondernemers moeite hun personeel vast te houden. We zien dat in Brabant veel gebruik gemaakt wordt van de NOW-regeling (compensatieregeling van loonkosten). Het grootste aantal aanvragen zijn onderstaand in de kaart weergegeven als de donkerblauwe gebieden/gemeenten ²

² <https://bureaubuiten.nl/inzicht-in-gebruik-now-regeling-welke-gebieden-worden-het-hardst-geraakt/>

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

We weten niet of dit hoge gebruik straks ook zal leiden tot veel economische schade, faillissementen en hoge werkloosheid. Omdat in te schatten weten we nog te weinig. Er is nog onvoldoende data beschikbaar om de exacte impact op Brabant vast te stellen en anderzijds moeten veel effecten zich nog voordoen.

2. Een aantal herstelopgaven komt op ons af

Waar het gaat om de impact verkeren we kortom in onzekerheid. En in die wetenschap zal het niet eenvoudig zijn om een herstelplan neer te zetten dat precies goed inspeelt op de gevolgen. Op basis van de kennis en inzichten van nu zien we verschillende herstelopgaven op ons afkomen:

- hoe gaat de 1,5 meter economie vormkrijgen en hoe lang gaat deze duren?
- wat is nodig om de Brabantse bedrijven in een aantal stevige geraakte sectoren (zoals de maakindustrie, de logistiek, de agrofoodsector en de vrijetijd sector) weer perspectief te geven op herstel? Lukt het om daarbij onderscheid te maken tussen de kansrijke bedrijven en bedrijven die ook al voor de Coronacrisis kwetsbaar waren?
- welk effect heeft de economische crisis op het behouden en verder ontwikkelen van ons talent? Kunnen we vakmensen die nu hun baan dreigen te verliezen vasthouden en niet verloren laten gaan voor de sectoren, in de wetenschap dat we ze straks weer hard nodig hebben?
- lukt het om de brede veerkracht die Brabant toont vast te houden in de periode van herstel?
- welke impact heeft deze 1,5 meter economie en het vele thuiswerken op het gebruik van de openbare ruimte en de benutting van het bestaande areaal aan ruimte (kantoren, bedrijventerreinen etc..)?
- kunnen de inwoners van Brabant ook de komende jaren daarbij een beroep blijven doen op een robuust stelsel van adequate en breed toegankelijk voorzieningen?

- hoe blijven stedelijke centra en werklocaties aantrekkelijk, toekomstgericht en veilig?
- Is het mogelijk in de fase van herstel weer veilig gebruik te maken van het openbaar vervoer?
- wat betekent het virus voor de manier waarop we voedsel produceren, en welke impact gaat daarvan uit op de ontwikkeling van onze agrofoodsector?
- kunnen de effecten van de verminderde mobiliteit (betere spreiding, betere luchtkwaliteit en het gebruik van nieuwe energie) ook betrokken worden bij het uitrollen van nieuwe maatregelen?
- lukt het om de bouwproductie van nieuwe woningen in Brabant door de huidige economische crisis op gang te houden en aldus te blijven voorzien in voldoende nieuw woningaanbod?

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Deze opgaven geven nog maar een eerste beeld van de vragen die nu spelen en waar we zien dat gemeenten, regio's, ondernemers en inwoners proberen antwoorden te vinden. Ieder op zijn manier. We zien wekelijks in de berichten in de Brabantse Impact Monitor dat sommigen daar zeer goed in slagen, mede dankzij de inzet van creativiteit en veerkracht die zo sterk ontwikkeld is in Brabant. Denk aan het bedrijf Demcon uit Best dat binnen een maand tijd 500 compleet nieuwe beademingsapparaten wist te produceren. Anderen hebben daar meer moeite mee, weten simpelweg onvoldoende om de opgaven goed te kunnen duiden of kunnen deze niet adequaat tegemoet treden. We zien het als een centrale opgave van ons als provincie, in de fase die nu aantreedt, op weg te gaan naar antwoorden, samen met onze stakeholders in de provincie op weg te gaan naar perspectief.

3. De herstel-agenda: wat gaan we doen

De herstelfase zal geen lineair proces zijn waarbij duidelijk is welk instrument in welke fase ingezet kan worden. We weten allemaal dat de crisis ingrijpend is, en nog een behoorlijke doorlooptijd kent. Belangrijk is om als middenbestuur de juiste rol te pakken in de juiste fase, goed te timen, en natuurlijk in te spelen op de ambities die we geformuleerd hebben in het bestuursakkoord.

We zien dat op dit moment de rijksoverheid al forse maatregelen heeft genomen. De rijksoverheid heeft zich daarbij sterk gericht op het geven van noodhulp en liquiditeit. De gemeenten staan in de frontlinie waar het gaat om ondersteuning aan inwoners en lokale ondernemers, in het beschermen van inkomen, in het verstrekken van acute zorg en/of verschaffen van een positie op de arbeidsmarkt. En regio's werken met elkaar aan de opgaven arbeidsmarkt, zorg en ruimtelijke opgaven.

We zien het als onze provinciale rol het vizier te houden op het herstel op middellange en lange termijn, op welk manier kunnen we onze partners in Brabant ondersteunen een weg naar herstel te vinden, waar zijn we kwetsbaar, waar liggen kansen, en hoe kunnen we samenwerken om de opgaven beet te

pakken? Daar waar we als provincie zelf een taak hebben, denk aan het domein van economie of verkeer&vervoer of agrofood of vrije tijd, zullen we zelf acteren, en vanuit lopende programma's met gerichte interventies op maat komen. Daar waar er kansen zijn om te versnellen, denk aan het uitrollen een digitaliseringsopgave en/of het versnellen van de bouwopgave, gaan we daar met partners over in gesprek, en zijn we bereid mee te doen.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Vanuit deze benadering en rolopvatting richt de voorgestelde aanpak in zich op de volgende belangrijke bouwstenen:

1. We continueren het meten ('realtime') van de impact van Corona op Brabant op maatschappelijk en economisch terrein (via [de Brabantse Impact Monitor](#)), en we zetten aanvullend samen met onze partners (BOM, de triple helix partners in Brabant, instellingen, veiligheidsregio) panels in om gerichte en objectieve signalen op te halen (op zowel economisch al maatschappelijk terrein) die helpen bij het duiden van de impact (verkrijgen van inzicht en zekerheid) en het doen van gerichte interventies. Deze vorm van monitoren zullen we langere tijd volhouden (plm 2 jaar), ook om de impact op middellange termijn te kunnen volgen.
2. Op die plaatsen waar we nu al zien dat – ook vanuit onze eigen rolopvatting – we verschil kunnen maken, en kunnen bijdragen aan een spoedig herstel komen we met specifieke interventies. Dat wil zeggen: geen ongeclausuleerde steun voor omzetverlies of derving (is een taak van de rijksoverheid), maar aan maatregelen die helpen om veerkracht en weerbaarheid te vergroten ('weer controle krijgen') en/of nieuwe markt vraag te creëren (de overheid als launching customer). Voorbeelden van maatregelen die hierbij horen is het ondersteunen van innovatieve MKB bedrijven als waardevolle schakels in onze sterke innovatieketens of het versnellen van onderhoudsplannen voor provinciale wegen. Binnen de verschillende programma's zullen we komende weken in beeld brengen welke interventies helpen en mogelijk zijn vanuit de lopende programma's. We zullen u voor het zomerreces informeren over een pakket korte termijn maatregelen voor herstel.
3. We werken met partners in Brabant samen aan het verkrijgen van inzicht in de impact en het ontwikkelen van een perspectief op de toekomst: met welke scenario's (duur en intensiteit) moeten we rekening houden, en wat betekent dit voor ons handelen? Het past bij de rol van provincie als het verbindende middenbestuur om met partners (waaronder oa de BOM en de regionale triple helix organisaties) en ondersteunend of aanvullend aan andere overheden, het initiatief te nemen om dat perspectief te schetsen. Dat doen we samen met partners, en richten daartoe een speciale Denktank Herstel Brabant in, rondom de coördinerende portefeuillehouder. Deze Denktank start voor de zomer en deelt inzichten

richting met het bestuur en met partners. Op basis van deze inzichten wegen we als provincie in het kader van de begroting 2021 af welke kansen op versnelling we zien in het uitvoeren van provinciale opgaven en aldus kunnen bijdragen aan een spoedig herstel. Ook zullen we hierbij de CdK via zijn of haar netwerk in de toekomst inzetten.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

4. Het geven van perspectief van herstel is deze maanden van belang, Voor de inwoners, voor de bedrijven en voor consumenten. Vertrouwen terugwinnen is daarbij essentieel. Het helpt daarbij dat we blijven communiceren over de veerkracht die er is, en die we ook zien, het delen van de ervaringen en het laten zien dat mensen manieren vinden om de weg naar herstel te vinden. Als provincie blijven we communiceren over de talrijke initiatieven in Brabant, en we zullen we nog een extra impuls aan geven, We trekken daarbij samen op met al bestaande initiatieven (o.a. SterkBrabant) en de inzet via regionale media.
5. We zijn een internationaal georiënteerde provincie. Veel van onze productieketens zijn internationaal georganiseerd. Om die reden is voor ons van belang dat we inspelen op agenda's van Rijk en EU/Brussel, een stevige lobby. Met het Rijk bespreken we een herstelagenda. Recent heeft deze aanpak geleid tot diverse succesvolle interventies, bijvoorbeeld het beschikbaar stellen door het Rijk van een overbruggingskrediet voor innovatieve ondernemingen (de COL), die heeft geleid tot meer dan 140 aanvragen in Brabant. Met onze vooruitgeschoven post in Brussel, verkennen we de mogelijkheden om als Brabant ook rechtstreeks in te spelen op de verschillende hulpprogramma's die de EU recent heeft aangekondigd.

4. Actualiteiten - update coronamaatregelen

We blijven u elke twee weken informeren over de actualiteiten en ontwikkelingen rondom de corona maatregelen. In dat kader willen wij u informeren over het volgende:

Compensatiepakket medeoverheden

Deze week is een eerste steunpakket van €556 mln. toegekend aan medeoverheden, bedoeld als eerste tegemoetkoming voor onder andere noodopvang, lokale culturele voorzieningen, sociale werkbedrijven, jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het Rijk is met de koepelorganisaties in gesprek om de reële kosten en gedeelde inkomsten van medeoverheden in kaart te brengen. Die kosten worden de komende weken duidelijk, en ook in welke mate provincies compensatie nodig hebben. Dat zal met name betrekking hebben op het OV, cultuur en de ondersteuning van de regionaal economische ontwikkelingen. In dit steunpakket is tevens afgesproken om de stand van het accres Provinciefonds (volume en loon- en

prijswontwikkeling), zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2020, te bevrozen voor de jaren 2020 en 2021 om op die manier ongewenste schommelingen in de inkomsten uit het Provinciefonds te voorkomen.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Corona en nertsen

De minister van LNV en VWS hebben eerder aangegeven dat er sprake is van de overdracht van het COVID-19 virus van nertsen naar mensen die werkzaam zijn op nertsenhoudertijen. Volgens het RIVM is het risico voor de omgeving nog steeds verwaarloosbaar. De provincie volgt de ontwikkelingen en is in gesprek met gemeenten met veel pelsdierhoudertijen en heeft ook korte lijntjes met het Rijk. In de [kamerbrief](#) zijn aanvullende maatregelen aangekondigd.

- een vervoersverbod voor nertsen en mest van nertsen,
- een hygiëneprotocol voor bezoekers en vervoermiddelen,
- een bezoekersverbod voor de stal (beperking van personen, die de gebouwen met de nertsen mogen betreden),
- de verplichting dat nertsenhoudertijen er zoveel mogelijk voor moeten zorgen dat andere dieren (honden, katten en fretten) het bedrijf niet verlaten en niet kunnen binnenkomen.

Ondertussen wordt door deskundigen gewerkt aan een nader advies over het risico voor de volksgezondheid. Duidelijk moet daarna worden of ruiming van bedrijven noodzakelijk is in verband met de volksgezondheid. Dit is een bevoegdheid van het Rijk en niet de provincie.

Impact monitor Samenleving

Op verzoek van de Veiligheidsregio's wordt door de provincie gebruik gemaakt van het Brabant Panel (via het PON) om de impact van corona op de samenleving te meten. Deze metingen zijn primair bedoeld om de Veiligheidsregio's van informatie te voorzien ten behoeve van besluitvorming over de genomen maatregelen door het Rijk en de Veiligheidsregio's. Na de persconferentie van 6 mei is een derde meting uitgevoerd. De uitkomsten van dit onderzoek vindt u [hier](#). We bekijken of we door aanvullend onderzoek gemeenten en andere maatschappelijke partners kunnen ondersteunen naar een "nieuw normaal". Ook bekijken we hoe we de vervolgmelingen van het Brabantpanel meer op de weg naar herstel en het "nieuwe normaal" kunnen richten. Half juni wordt de meting herhaald. Dan zal wellicht zichtbaar worden wat de effecten zijn van de versoepeling van de maatregelen met ingang van 1 juni.

Organisatie

De versoepeling van maatregelen (zoals door premier Rutte op 6 mei zijn aangekondigd) biedt onze organisatie enige ruimte om te komen tot verruiming van mogelijkheden binnen de RIVM-richtlijnen. Tegelijkertijd hebben we gehoor te geven aan de oproep van het Rijk om als overheidsorganisatie zo laat mogelijk het thuiswerken af te bouwen met het oog op de beperkte capaciteit van het openbaar vervoer en de voorbeeldfunctie van overheidsorganisaties.

Daarvoor verkennen we wat de mogelijkheden zijn en werken aan een spoorboekje richting de toekomst dat bestaat uit een drietal fasen

1. Veilig vergaderen en ontmoeten voor afspraken die noodzakelijk zijn (vanaf 1 juni 2020)
2. Veilig (samen)werken in het provinciehuis. Dit betekent dat we ruim voor 1 september helder hebben hoe we meer mogelijkheden kunnen bieden voor bureauwerk in het provinciehuis, met inachtneming van alle richtlijnen daarbij (geldend vanaf 1 september 2020)
3. Huis voor Brabant nieuwe stijl. Er wordt onderzocht op welke wijze we het goede uit deze crisis vasthouden (digitaal werken, beperkte fysieke mobiliteit) en combineren met de reeds in gang gezette ontwikkeling van het nieuwe werken (plaats- en tijdonafhankelijk) (vanaf 1 januari 2021)

De data zijn uiteraard onder voorbehoud van de ontwikkelingen van het coronavirus.

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

Consequenties

Omdat de doorlooptijden van de crisis ongewis zijn, zetten we in op een adaptieve aanpak: oftewel een aanpak waarbij we continu blijven monitoren welke impact de Coronamaatregelen hebben in Brabant, hoe het herstel verloopt en welke rol/acties van de provincies het meest geëigend zijn.

Europese en internationale zaken

De impact van Corona en de aanpak hoe hiermee om te gaan in de vervolgfase speelt nadrukkelijk ook internationaal. De EU heeft recent een nieuw pakket maatregelen voor herstel aangekondigd. We volgen deze ontwikkelingen op de voet.

Communicatie

We blijven u regelmatig informeren over de actualiteiten en ontwikkelingen rondom de corona maatregelen.

Vervolg

De aanpak die we nu neerleggen zien we als een kompas. Tijdens het varen kunnen we sturen en bijsturen. We zijn van harte bereid regelmatig met u de voortgang te bespreken en nodigen u uit om hierover met Gedeputeerde Staten in gesprek te gaan, mogelijk ook op andere dan de reguliere manieren. We zullen u in elk geval eind juni weer middels een statenmededeling van een update voorzien. En voor het zomerreces informeren we u ook over de gerichte korte termijn-maatregelen voor herstel.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

Datum

2 juni 2020

Documentnummer

GS : 4681740

PS : 4708833

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Programmamanager: de heer G.A. ten Dolle, (06) 83 94 52 26,
gtdolle@brabant.nl.